

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe ună ană 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe ună 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se retrămit.

N° 114.

Vineri 24 Maiu (5 Iunie)

1885.

Brașov, 23 Maiu (4 Iunie) 1885.

Încă înainte cu 15 ani scria un om de stat austriac despre programa politică a imperiului:

„Fantoma periculoasă despre natura și chemarea exclusivă germană a Austriei a predominat până acuma politica noastră interioară și exterioară. Trebuie să ne lăpădam de acesta fantomă și să căutam a cunoaște și a împlini adevărata natură și chemare a Austriei, dacă este ca să nu devină realitate ceea ce doresc inimicii ei de jur împrejur. Natura Austriei nu este exclusivă germană, ci este parte germană, parte slavă, parte maghiară și parte română, de aceea în locul misiunii exclusivă germane a Austriei, trebuie să punem misiunea austriacă a monarhiei noastre.”

În ce consistă această misiune?

Memoratul om de stat ne spune clar și limpede cum ș-o închipuiesc:

„Austria să fie un stat mare unitar decentralizat, căci este format din mai multe națiuni, este un stat poliglot. De aceea diferitelor țări din care e compus, trebuie să li se dea un self-governământ în măsură cât mai mare, ear tuturor popoarelor egala îndreptățire.

De cinci-sprezece ani încoco, politici, cari conduc astăzi destinele Austriei, lucră neîncetat pentru realizarea programului indicat mai sus. Misiunea de împăcare a cabinetului Taaffe nu este decât un început serios pe această cărare spinosă, care are de țintă împlinirea adevăratei naturi și chemări a Austriei.

În periodul trecut de șese ani, ministrul Taaffe a ajuns cel puțin așa de departe, ca să emancipeze imperiul de sub influința exclusivă germană. De aici însă până la realizarea întregului program al partidei dinastice austriace este încă un lung și greu drum.

Alegerile pentru Reichsrath, ce se săvârșesc acuma, sunt prin urmare de mare importanță pentru mersul viitor al acestei politici austriace.

Până acuma guvernul și partida lui a eșit învingător pe totă linia din luptele electorale. Partidele germane, deși s'au aliat sub un singur drapel al „stângei unite”, totuși au pierdut în multe părți mandate și chiar și în Viena, numai în centrul orașului au putut reuși cu candidații lor, pe când în celelalte cercuri au fost aleși candidații fracțiunii democratice și antisemitice.

Despre democrații nemți se dice, că ei nu stau pe basă exclusiv națională, prin urmare guvernul poate să conțeze până la un punct ore care la sprijinul lor precum și la alți antisemiților.

Cabinetul Taaffe are der șanse a'și întări pe viitor pozițiunea. Cu alte cuvinte, austriacismul s'a îngrădit și mai mult în contra germanismului exclusiv. Marea cestiune este acum, că ore își va pute ține echilibrul, ca nu cumva să cadă în altă extremă, și să se începe în apele slavismului?

Nu putem ceti în cartea viitorului Austriei, der vedem și noi că acolo se va deține în curând, dacă natura poliglotă a monar-

chiei este destul de tare spre a suporta și crizele viitoare.

Ceea-ce s'a făcut până acuma, este o consecință naturală a năsuințelor omilor de stat austriaci, cari voesc să servescă intereselor dinastice. Ne mirăm prin urmare, cum că presa maghiară se arată atât de surprinsă, de rezultatele alegerilor pentru Reichsrath și că i se pare atât de straniu, că guvernul austriac își întrebunțază totă puterea spre a produce o revoluțiune în sens federalistic în statul unitar.

Maghiarii au un presimț ce nu-i înșelă, dacă se tem, că acesta revoluțiune federalistă nu se va opri numai la râul Laitha, ci va trece și dincolo peste hotarele Ungariei. Noul Reichsrath va avea să încheie și pactul financiar cu Ungaria, care espiră peste scurt timp, și e mai mult decât probabil, că în cursul timpului austriacismul învingător va intra în conflict și cu maghiarismul exclusiv.

Convențiunea comercială cu România.

Guvernul austro-ungar a denunțat la 1 Iunie st. n. convențiunea comercială cu România. Din incidentul acesta scrie „Neues Pester Journal”:

„Negotiarile pentru încheierea unei noi convențiuni comerciale între monarhia noastră și suveranul regat al României se vor începe în curând, der față cu dispozițiunile și năsuințele dela noi și de dincolo numai cu anevoi se va pute dobândi o soluțiune multămitore. Păcatele vechi ale diplomației noastre se vor răsbuna asupra industriei noastre. În palatul de esterne din Viena omii au considerat interesele economice ale Austro-Ungariei ca mijloc spre scopuri politice, în loc de a se folosi de politică pentru înaintarea bunăstării economice, și astfel s'au vătămât acele interese economice și s'a greșit scopul politic.”

„Glorioasele victorii ale armatei austro-ungare asupra Turcilor s'au folosit în încheierile de pace dela Carloviț și Pasaroviț într'acolo, că s'au deschis esportului austro-ungar porți mari spre imperiul osmanic prin stipulare de vămur pe valoare cu deosebire mică (trei procente) și prin egală îndreptățire a supușilor de amândou părțile cu indigenii. Pe baza acestor tractate, guvernele absolutistice ale Austriei, care refuză israeliților din țară egala îndreptățire, au trebuit să acorde israeliților turcesci dreptul nemărginit de colonizare și deplină libertate comercială, așa că israeliții austriaci, pentru a se apăra de șicanele poliției și ale autorităților industriale, au lăsat să fie neutraliști în Turcia, er în Austria gustau libertatea. De amândoi țermurii Laithei industria și comunicațiunea se aflau pe atunc încă în starea copilărescă, așa că folosirea drepturilor economice, cucerite cu armele, rămase într'un cer de destul; totdeuna Austro-Ungaria exercită un adevărat monopol al comerțului în nordul peninsulei balcanice și chiar dincolo de munți. Și când Turcia încheie tractate comerciale cu puterile maritime după modelul modern, ea a trebuit să recunoască privilegiul vamal austro-ungar cel puțin pentru România, Bulgaria, Serbia și Bosnia.”

„Durere, că tradițiunile înțelepte din zilele prințului Eugen s'au uitat de mult în Viena. În năsuința zadarnică, d'a căștiga simpatiile popoarelor creștine dela Balcani, s'au suferit suirea tarifelor vamale de către statele vasale turcesci, în loc d'a face să valoreze vechiul drept. Facerea brațului Sulina navigabil și construirea căilor ferate turcesci de pe litoral, în loc de a promova esportul dela granițele ungare în afară, — precum se stipulase și era și natural în urma adăpostirii losurilor turcesci în monarhia noastră — au făcut posibilă puterilor maritime de a strimora încetul cu încetul comerțul nostru din piețele sale. Nu-i vorbă esportul acesta s'a urcat, der nicidecum în raport cu

urcarea celui engles, cu urcarea capacității de consumare a principatelor dunărene și cu dezvoltarea industriei noastre. Actualul tractat comercial, care a sacrificat succesele dela Pasaroviț, a fost o încercare nenorocită întreprinsă pe spele intereselor economice, de a cumpăra bunăvoința și alianța Românilor prin sacrificarea intereselor economice. Industria ardelenă a suferit greu sub convențiune și Români s'au luptat dora alătura cu Rușii la Plevna.

„Greșala comisă abia se va repara. Înălțarea rangului statului lor a deșteptat în Români nu numai ambițiunea politică, ci și cea industrială. Deja de mult se încercă să facă literă morta din convențiune, să impede importul, să cultive o industrie indigenă în stil mare prin tracasseri din partea autorităților vamale, prin șicane cu pașaporturile, prin dări de consum, prin interdicerea comerțului ambulant cu mărfuri streine, prin subvenționarea, din partea statului, a fabricelor române și prin alte măsuri. Ceea ce voesc să obțină acum pe căi cotite, se va nisui pe față la tractările asupra noii convențiuni. Agitațiunea neobosită, de mare Dacia, care ațită ură în contra statului și națiunii noastre, va îngreuna, ba poate că va face guvernului din București imposibilă orice concesione, în casă că s'ar intenționa așa ceva. Marele Krach ce s'a ivit în anul trecut asupra României, manifestat prin bilanțul comercial nefavorabil și prin agio aurului, a produs o agitațiune protecționistă pasionată, care a provocat în ultima sesiune a camerilor suirea tarifului vamal până la 50 procente din valoare și protest în contra oricărei reînnoiri a convențiunii comerciale cu Austro-Ungaria. Nu trebuie să punem nicidecum mari speranțe în dibăcia diplomaților noștri, cari față cu contradicțiile României n'au putut esecuta nici măcar dreptul Austro-Ungariei asupra întinderii Dunării dela Orșova la Galați, stipulat în pacea dela Berlin. Nu-i vorbă, avem la dispoziție un mijloc de presiune: putem amenința cu închiderea țării noastre importului cerealelor și vitelor române. Der ceea ce ar fi un mijloc de amenințare și nimic mai mult, a devenit chiar scopul protecționistilor noștri agrari. Resultatul miscării noastre vamale protecționiste ar vătma industria morilor. Curente economice de amândou laturile Carpaților justifică temerea, că noua convențiune, de cumva se va încheia, nu va introduce nici un progres.”

Campania în contra presei române

Diarele maghiare, mai ales cele din Transilvania, au organizat o campanie sistematică în contra presei române. Ți de Ți ele îndreptă cele mai grave și mai neîntemeiate acuzări în contra noastră insinuându-ne nealitate și lipsă de patriotism, ba declarându-ne chiar de dușmani ai statului și ai națiunii maghiare.

Care este scopul acestei campanii?

E evident, că activitatea erostratică a diarelor românofobe dela noi nu poate avea alt scop, decât de-a îndemna în prima linie guvernul maghiar, ca să persiste pe cărarea apucată și să prigonească românismul cu cutezare tot mai mare, er de altă parte are de scop să ațite pe toți Maghiarii în contra elementului românesc.

În timpul din urmă se publică în foile maghiare din Clușiu articule după articule spre glorificarea presei române. Cităm aici ca exemplu de bunăvoință compatriot următoarele rânduri din „Magyar Polgar”:

„Presa română se joca în mod neconștient cu binele poporului său; ea a inveninat și a infectat sângele acestui popor cu cultura minciunii și alți amăgiri; ea falsifică cu metod trecutului lui istoric... și escelează în acea de a lă nebuni.”

Cu asemenea „grațiosități” ne tractază mereu foile din Clușiu. Judecându de când s'a înființat reuniunea de maghiarisare, agitațiunea a cuprins și inimile pacnicilor noștri vecini Săcui.

Sub titlu „Presa Română”, organul lor „Székely Nemzet” face următoarele expectorări caracteriztice.

„Cetim că guvernatorul Finlandei, comitele Heyden, a retras foilor finlandeze libertatea presei de

până acum și a introdusă censura. Causa acestei măsurii a fost că presa finlandeză a combătut atitudinea guvernului rusesc în conflictul cu Anglia. Guvernul rusesc așa dăru nu suferă, ca naționalitățile să se amestece în procedurile lui.

»Pressa finlandeză a criticat numai atitudinea guvernului, n'a declarat însă războiul poporului rusesc. Dacă guvernul unguresc ar voi să urmeze exemplul comitetului Heyden, ar avea o îndoită cauză de a restringe libertatea presei naționalităților de pe teritoriul coronei ungare. La noi presa naționalităților nu se mulțumesc numai de a critica procedura guvernului ci declară războiul întregului popor maghiar și atâta în contra lui. Pe teritoriul țerei voesce Valachul, Croatul, Slovacul, Sasul, se fie cel dintâu și se jõe rolul de conducător și pentru că nu-și pot ajunge acestu scopu, injurã poporul maghiar și amenință cu pumnul. Maghiarii din Transilvania trebuie să suferă cele mai violente atacuri din partea presei valache. Daco-Romaniștii, carl afectează de a fi descendenții vechilor Romani, cunoscătorii de carte din sinul poporului valach, fariseii lor întrebuințază ori ce ocaziune, spre a scuipă veninul în contra maghiarismului. Și de ce toate aceste?»

»Ar puté da sémã redactorul »Gazetei« de ce e așa de cătrănit, de ce atîță și predică ura? Crede el că este o procedurã înțeleptă când întărită la luptă crâncenă poporul maghiar și valach, ce trăesce în pace unul lângă altul, când sémână discordiã unde nu e nici cea mai mică cauză de a se nasce acesta? Ce i-a luat lui poporul maghiar? Dã guvernul Sécuiului pôte mai mult drept decât Valachului? Se bucură ôre cineva în comunele cu populațiune mixtă de mai mult drept decât ceilalți?»

»Dacă Redactorii foilor valache, în loc de a apără drepturile poporului valach, — de cumva este vre-unu drept de apărăt, — atacã poporul maghiar, de vinã este la acesta în prima linia lealitatea noastră. (?)»

»Poporul maghiar a avut din vechime obiceiul de a se amalgamã bucosu cu naționalitățile străine, și legislațiunea ungară a datu imigranților dreptul, de care propriul lor nēm nu s'a bucurat nicodată...»

»Guvernul maghiar e tolerant, decât concede, ca vre-o căți-va ômeni neprecugetați și scriinți să agiteze în contra poporului maghiar. Dacă foile maghiare din Bucuresc ar cutezã să facã asemenea, redactorii lor ar fi fostu de multu goniți din țerã. Și totuși interesul Ungurilor, cari mai ales în Moldova sunt cu totul suprimați, ar pretinde ca foile maghiare să facã odată ceva pentru ei...»

„Este datorია guvernului maghiar, de a pune stavilã impertinențelor ultraștilor valachi, și de a-i învăța ômenia, în casul cel mai extrem, trebuie să-și ia refugiu la măsură la comitele Heyden. Acesta o așteptă cu dreptu ori ce Maghiar dela guvernul.

SCIRILE ȚILEI.

La 9 Iunie se va ținã adunarea generală ordinară a comitatului Brașov. Intre alte obiecte de desbătut sunt și apelurile reuniunilor de maghiarisare din Ungaria de sus și din Ardeal.

Ni se scrie din Viena, că d. Gavril Dobrea nu fiu preotul din Tulgyes, a fostu promovatu la gradul de doctor în medicină universală. Din incidentul acesta s'a datu unu banchet, la care a luat parte tinerimea română din Viena. Ii dărimu ténérului doctoru o carieră strălucită.

Condițiunile de admitere în școlile de cadeți pentru anul școlar viitor sunt următoarele: pentru admiterea într'o școlă de cadeți de infanterie și anume pentru anul întâu se ceru cele patru clase inferioare, pentru anul al doilea cel puțin cinci clase inferioare, pentru anul al treilea cel puțin șese clase inferioare ale unei școle reale sau liceu (gimnasiu superior); pentru admi-

terea într'o școlă de cadeți de cavalerie se ceru: pentru anul al treilea cel puțin șese clase inferioare ale unei școle reale sau gimnasiu, pentru anul al patrulea o școlă reală superioară sau unu gimnasiu superior complet; pentru admiterea într'o școlă de cadeți de artilerie sau pioneri se ceru: pentru anul întâu cinci clase inferioare ale unei școle reale sau gimnasiu, pentru anul al doilea o școlă reală superioară sau gimnasiu complet, pentru anul al treilea sau al patrulea nu este o admitere directă; pentru admiterea în anul întâu al școlii de cadeți de geniu se cere testimoniul de maturitate al unei școle reale superioare. Taxa școlară anuală este de 12, 60 și 120 fl. Scutiri de taxă nu se fac. Cei din școlă de cavalerie depun o taxă anuală de echitațiune (călăritu) de 200 fl.

Filiala din Alba-Iulia a reuniunii de maghiarisare din Clușiu s'a constituit și numără 2 membri fondatori și 140 ordinari. Cătu de »maghiar« e comitetul ne arată următoarele nume: Johann Issekutz, Sigismund Mihely-essy, Friedrich Salmen, Julius Fröhlich, Josef Körner, Dr. Nathan, Dr. Josef Todor, David Fuchs, Ferdinand Stiazny, Ludwig Strasser, Albert Baruch, Julius Konec ș. a.

Deputatul din Orăștia Gustav Emich nu mai pôte de »sincera bucurie patriotică« că s'a înființat reuniunea de maghiarisare din Clușiu și ca dovadă că așa este, s'a făcutu membru fondator cu 100 fl. și a mai recrutat și alți membri. Deputatul din Deșiu Paul Roth n'a rămasu mai josu, ci cu aceeași »bucurie patriotică« a datu reuniunii totu 100 fl.

Reuniunea sodalilor români din Clușiu va întocmi la 15 Iunie n. unu maialu, în favoarea fondului său, în grădina la Capul turcesc. Inceputul la 6 ore p. m. Prețul intrării 50 cr. de persoană. Ofertele mărimose se voru primi cu mulțimită și se voru chita pe cale țiaristică.

In Măieruș s'a ivit printre vite bóla de gură și de unghii.

In țilele trecute s'a ținut în Peșta adunarea generală a reuniunii honvedilor dela 1848/9, care a fostu foarte furtunósă. Când secretarul reuniunii a vrut să citescã raportul anual și în limba germană, se ridică unu gróznicu tumultu, încăt a trebuit să intrvină poliția pentru restabilirea ordinii.

Ni se scrie din Deva, că la 28 Mai n. s'a imormentat arêndașul fiscalului din Deva Bildhauer Jakob. Interesant e că după ce rabinul a oficiat după datina jidovescă, punend mortul josu, tăindu-l și împungendu-l în peptu, la mâni și la obrazu, s'a aședat cușciugul pe o scândurã afară, unde un preot reformatu cu pãlăria pe capu i-a ținut o predică în unguresce dicend între altele: »Pôte să pară surprindătoru creștinilor că unu preot creștin în haine de oficiu predică la capul unui jidov; dar nu e așa, căci noi toți dela ei ne tragem (pôte Maghiarii — Red.) și acesta e omu ca și noi, și în lumea acesta toți ômenii unu creatoru au în totã lumea, la care toți ne rugăm. A fostu destul, ca să se ținã o predică ungurescã la o inmormentare jidovescă, și să declare preotul că din jidovi se trage omenirea. Până unde merge șovinismul!

3 (15) Mai în Intregalde.

(Coresp. part. a »Gaz. Trans.«)

Țiua de 3 (15) Mai s'a serbat în comuna Intregalde, dăr nu ca în anul espirat la timpul său, fiind-cã am fostu impedeat. Parastasul s'a celebrat în Dumineca ss. Părinți, cu tôte că a fostu pregătit pe țiua Înălțării Domnului, fiind-cã în țiua de 3 (15) Mai am fostu citate vre-o cinci persoane la judecătoria din Aiud, pentru aniversarea țilei memorabile din anul trecut. D-lu procuror nefind mulțumit cu sentința adusă de tribunalul din A.-Iulia a apelat la Tabla regescă. Tabla a dispus în sentința sa, ca să se modifice sentința adusă de judecătoria din Aiud contra învătătorului din Intregalți.

În țiua de Înălțare am voit să celebrăm parastasul, însă în aceia țile a pontificat M. On. D. I. Hățeganu v.-protopopul Dergei, și n'a voit a-lu celebra. Frica-i mare dómna! frica de multe ori te face să rabți fôme cu pânea lângă tine. Domnul I. Hățeganu, pentru ca să nu fie tras și D-sa la răspundere pentru celebrarea parastasului pentru Martirii dela 1848, mai bine s'a lăsatu slămandu cu pânea dinainte. Și așa parastasul s'a celebrat în biserica filială dela Popesci de cătră D-lu preot I. Nestor în Dumineca ss. Părinți. (†)

CORESPONDENȚA NOSTRĂ DIN COMITATE.

Alba-Iulia, în 30 Mai 1885 n.

Stimate d-le Redactor! Anonimul unu de la sate în Nr. 107 al »Gazetei« se descarcă cu o grămadă de insinuări asupra unei părți a inteligenței române din urbea noastră. Ca dovadă aduce și fapte. Pre cătu aflu de condamnabile insinuările basate pe suspiciuni malițioase, pe atât de tare aprob descoperirea faptelor mârșave și antinaționale. Numai că sinceritatea și adevărul se ne conducă în procedura acesta, eră nu hidosa invidiã și ura personală. Se acuză unu inteligent Român din Alba-Iulia, că cu ocaziunea adunării generale electorale a Românilor din comitatul Alba-inferior, ar fi pãrsit programu național și s'au inrolat sub flamura viitoristului Ciato. Atragă atențiunea on. Redacțiunii și a on. publicu român la corespondințele publicate și în »Gazetă« despre rezultatul menționatei adunări electorale, în înțelesul cărora, amesurat adevărului, cu excepțiune de d. Ciato, întreaga adunare a primitu cu entuziasm programu național. Se vede dară că corespondințele »dela sate« nu e în curentu cu întemplările țilei.

Ca faptă se ridică la adresa mea grava acuză, că eu ca »funcționar înalt«, vrea să dică ca fostu asesor orfanal și primar substitut, așu fi eliminat limba română din oficiu, pre când predecesorul meu a susținut o cu multă luptă. Corespondințele anonimu se vede că nu sciã, că predecesorul meu, ca asesor orfanal, a fostu tras în cercetare disciplinară pentru usuarea în oficiu a limbei române, și că încă densusu i-s'a interzis prin decisiu subprefectului întrebuințarea limbei române. Deja densusu nu a mai putut referã și esmite decisiuni românesc. În cauze naționale aflu de mărșă și sublimă abnegațiunea și espunerea, fiã acea chiar și fără rezultat. Dar când între constelațiunile politice de atunci și devenite din țile în țile totu mai rele a fostu și e imposibil de a mai susține în oficiu usul limbei române și când, român de inimă și cu minte, nu a pretins și nu pretinde dela nici unu ampoiãt, ca pentru o luptă deșertă să-și sacrifice postul său, care îi dă pânea de tôte țilele, leal și justu e, să fiu eu ca fostu ampoiãt, sau să fie altu ampoiãt de acuma, trasu la răspundere pentru o dispozițiune vitregă a regimului, îndreptat în contra întregii națiuni române, și eleptuã în țera întregă în mania rezistenței întregului popor român? Nu inimă

*) Imposibilitatea provine din slăbiciune.

Red.

FOILETON.

O călătorie în Bucovina.

(Urmare și fine).

Amu visitat și seminarul. O mulțime de ômeni scoborau și se suiau. Lucru neobicinuit. Murise unu alumn seminaral. L'am vëdutu pe catafalcu înconjurat de lumini și flori exotice. Unu preot îi cetea ectenia. Alumnii cântau cu ochii plini de lacrimi, er căți nu cântau în choru țineu isonul prin suspinuri. Se vede că era foarte iubit sau că mórtea nemilósă îl luase cu nepus în masă, cum se dice. Așa era și una și alta.

Sava Mărgineanu, președ. secțiunii musicale a »Academiei ortodoxe« murise, lovit fiindu de apoplexiã cerebrală, cântându în chorul din biserica catedrală. Era basist și-a cântat din răspuțeri solo »vrednicu« pentru rectorul pe care-lu sfințise Eminentă Sa ca »protosyncel«.

Unul se înalță, altul pier. Românii adevărați pier, cei de interesu se îmulesc. Merge șgomotul că P. Cuvioșia Sa pãr. rectorul încă-i rutenu și s'a călugărit după absolvarea studiilor ca să devie cu timpul pôte și Mitropolit, cine mai scie. La D-șeu și 'n Bu-

covina tôte sunt cu puțință. Numai atâta e sigur, că de-a fi una ca acesta, lupu ș'a schimbã përul.

Unu alumn seminaral a avut bunătatea de a mă duce prin odăile de studiu, de culcat și 'n urmă în cea de mâncare. Tótã Bucovina crede că alumnii seminarali sunt bine ținuți, eu unu mărturisesc că sunt cam așa precum la noi deținuții 'n pușcăriã. Orice simț pentru lume li se tēmpeșce, când esu din internat nu se pot mișca în societate. Pôte va dice cineva că preotul trebuie preparat, ca să se învețe a fi separat de lume. Atunci greșesc, căci de câte ori a căutat clerul a se separa de națiune și a forma o clasă, ca actualmente în Bucovina, nu mai bine n'a adus.

Amu vëdutu și eu acele »mărșășuri« de care scrie »Il scit« în scrisori din Cernăuți — d-sa n'a îndrăsnit să scrie mai pe larg — cauza n'o sciu, aici se presupune, ca nu cumva rectorul să audă și dac'ar fi vre-unu preot să-și strice Consistoriul. Eu însă care nu-su din țerã așu puté vorbi mai pe larg, dăr mă gândesc la aceea, că ce are a face călătorie mea cu mâncarea alumnilor. Dăr cu tôte aceste fie-care om trebuie să se indigneze când numai aude, er când este forțat să mănânce nișce rămășițe putrede de pe la cãsapi, ce face atunci? Tace și suspină, er stomacul pãtimesce. Să vë aduc unu casu. Acu doi ani muri unu din cauza mâncării și din cauza medicului, care prote-

giat c'ar fi român — este D-șeu îl scie ce — pre multu alumnii îi strică pentru tot'auna. Pentru durere de picioare prescrie prafuri, uneori le prescrie de acasă fără de a-lu vedé pe pacient. Ecã unu medicu conscientios, care se jõe cu viața unor tineri pãrsiți de noroc. — Faptul este adevărat.

Amu visitat apoi Cabinetul de lectură și biblioteca societății »Academia ortodoxă pentru literatură, retorică și musică bisericescă în Seminarul archidieceșan din Cernăuți.« Amu vëdutu multe foi, puțin cetitori, cauza n'o cunosc. Ar fi de dorit ca Românii să ținã unu cu altul precum țin și Rutenii din seminar, și, deorece sunt în majoritate a nu le procură foi din Rusia și »Dylo« din Galiția, care numai despre Românii din Bucovina vorbesce și-i animază pe Ruteni de a face propagandă. Seminarul ar trebui să fie unu focar al Românilor, ceea ce însă cu regret trebuie să dică că nu-i, fiecare voesce să fie mare, fiecare se asigură pe sine.

În mâna dreptă secțiunea preoților (Priesterhaus) numită așa ca odată. Preoții se nu tragă la otel, ci'n residență. Frumósă ideã, dăr nici când realizabilă, deorece ađi e ocupată de cătră institutul zoologicu botanicu și... de d-nii profesori de universitate — se allă într'o odaiă și cabinetul de lectură al societății academice »Junimea«. E avută, are multe dulapuri de cărți.

mobilită de Român pōte fi isvorul unei astfel de acu-sări.

Totul la adresa mea sună a treia și cea grea acuză, adusă totu ca faptă, că față cu unu colegu român așu fi făcutu o arătare falsă criminală. Gravă acuză, pentru că în înțelesul legii criminale, decă așu incrimina falsu pe ore-cine, atunci chiar și legea m'ar cualifică și judecă de calumniatoru. Astfel stăndu lucrul, speru că On. Redacțiune, care a permis corespondintelui anonimū redicarea gravei acuzări, imi va permite și mie a arată adevărul: fapta. Două partide după sentințele a două foruri încheiă pace în scrisu, conformu căreia, referitoru la speșele procesuale, se statorosec, că fiecare clientu are sē supōrte speșele avocatului sēu. Partidele încă în ziua împăciuirii incunoscinteză despre acēșta pe advocații lorū. La o sēptemānă unulū dintre advocații în cauza acēșta împăcată pentru speșele partidei, cari încă au fostu împăcate, esecvază mobilele celeilalte partide. Ambele partide, în preșența unui martorū, de nouu pro-vocă avocatulu esecutătorū, sē sisteze toți pașii, pentru că cauza e împăcată și nu au pretensiunū unulū față cu altulū. La două sēptemāni totu avocatulu acela liciteză mobilele esecuate și insu-și le cumpēră cu prețu bagatelū. Clientii suntū Romāni. Cele șise suntū adevēruri documentate prin acte și martorū. Arătare criminală intr'adevērū s'a făcutu, insē prin partida păgubită. Dar sē punemū casulū, că eu așu fi incriminatū pe colegulū din întrebare, ore atunci, când totu în contra respectivului advocatū și alți bieți romāni țeranī pentru alte cauze încă au făcutu arētari criminale, pentru cari s'a ordinatū cercetarea și e în decurgere**), și când astfel de fapte tindū a discredita inteligința romanā în fata popo-lului sēu și prin acēșta aducū pericolulū celū mai mare națiunei romāne, — nu mi-ar fi fostu ore datorința a-o face acēșta ca advocatū, pentru susținerea decōrei corului advocațialū romānu, dar a o face și ca Romānu pentru a impedeacă despoierea destulū de sbicuitului Romānu țeranū? Pentru o astfel de faptă, inima mea, și de Romānu și de omū, totdeuna mi-ar fi liniștită.

La o parte dară cu lauda deșertă și cu neadevērulū tendențiosū, ci la fapte nobile și romānesci, unde totde-una am fostu și totdeuna mē voiu află.

Mihaiu Cirlea,
advocatū.

DIVERSE.

Unū romanū >inspiratū. — Unū plagiatū a provo-catū mare senzațiune în cercurile literare ale Belgiei. >Uniunea literară< publicase unū premiu de 500 de fr. pentru celū mai bunū romanū scrisū de unulū dintre ro-mancierii belgieni. Premiulū s'a datū unanimū scriitoru-lui Hins pentru interesantulū sēu romanū: >Memoriele unui ucigașū.< Acum insē comunică unū tēnērū literatū alū >Uniunei<, că acēștu romanū nu este altceva decātū unū plagiatū alū romanului rusescū >Crimă și pedepsă< le Dostojevski cu aceleași persōne, cu același subiectū și cu același desnodāmētū. Comitetulū a întreatū in-datū pe Hins și acesta rēspunse, că a fostu >inspiratū< de romancierulū rusū, dar a transformatū persōnele și >mișlocele<. S'a alesū unū tribunalū, care sē examineze aflacerea.

Victor Hugo architectū. — O fōiă din Parisū is-torisește următōrea anecdotă: Acum cāțiva anī intr'o societate în Sudulū Franciei ōrecine recomandă unei dame pe poetulū cu cuvintele: >Acesta este bārbatulū, căruia avemū a'i mulțami >Notre-Dame de Paris.< Dama strigă uimită: >Ce, acēștu bētrānū architectū trā-ese încă?<

Legenda lacului Hidden. — În loculū lacului acēș-tuia a fostu odată o livade verde care era împreunată

*) Resultatulū cercetării va avē sē constata dacā au fostu fudate acele arātari. Red.

foi și banī la depositū, viață literară nu se simte. Acti-vitatea ei în esternū se mărgineșce a da în luna lui Faurū o serată cu danțū și când plouă bine vēra în va-canță câte una în Rādăuți sēu Sucēva.

M'amū uitatū apoi spre edificulū Mitropolitului unde-i și Consistoniulū după ce amū visitatū mai āntēiū sālile Mitropolitului. Avuțiā, lucsū,—activitate mai nimicū. Fo-rulū, cum l'a numitū >Ilū sciți<, nu-i frecventatū de in-vētați, ci numai câte unū preotū dela satū ilū întelnesci pe la ușile consilierilorū. Ce dorū arū fi avutū nu nu scie. Coridorulū intunecosū nu 'ți permite a-i ceti după față.

Mi-amū luatū rēmasū bunū și amū pornitū sē vi-sitezū >Societatea pentru cultura și literatura romānă din Bucovina.< Ii dīcū și societatea Pum-nulēnā — căci Pumnulū a înființat'ō. Activitatea ei se mărgineșce în edarea unui >Calendarū< în totū anulū. Dēr sē nu greșescū, membrii ei mai ținū și prelegeri pu-blice, așa unū felū de Atheneu, numai nu ca celū din Bucuresci, ceva mai pe josū și anume în otelū Moldavia în sala societății >Armonia< unde-i și teatru de diletanți.

Mi s'a spusū că anonimulū >Ilū sciți< s'a acățaratū și de teatru de diletanți. A vorbitū la trēbă, cum se face, și chiar unū domnū Meședer încă dīcea că-i bine. De-a încă face parte din Comitetulū teatruului, sēu din celū alū Armoniei. — D-nulū M. Piteiu, omū cunoscutū în

cu insula Rügen. În ce vreme a fostu înecatā livadea asta, nu se scie. Poporulū insē povestește astfel: >Intr'o vreme trāia pe pāmēntulū insulei Rügen două femei, una milostivă și care se închina lui Dumneșeu, și alta rēu-tăciōsă și sgārcitā. Intr'o sērā, pe când viscolea, unū bētrānū streinū, îmbrăcatū ca unū cerșitorū, înghețatū de ploiā, nemāncatū, veni la ușa femeii sgārcite și o rugă sē'lū adāpostescā peste nōpte și sē'i dea o bucățurā de pāne. Se credea, că bētrānulū acela era vr'unulū din că-lugării dela Corbei, de care ținea p'atunci insule Rügen. Femeia ilū gonī ca pe unū vagabondū. Streinulū se duse la femeia cealaltă care 'lū primī cu voioșā și i dete cea de pe urmă bucățicā de pāne ce avea, pentru că era foarte sēracă. Bunulū bētrānū o māncă și pe urmă se culcă și adormi. De diminetā mulțumī femeii și când plecă din coliba ei ii spuse, că celū dintēiu lucru de care se va apuca în ziua aceea, are sē'i iasā bine. Fe-meia, bucurōsā fiindcă făcuse o faptă bună, zāmbi când auți făgāduiala asta, pentru că'lū credea că e unū cerșe-torū. După ce plecă dēnsulū, ea se duse și scōse din dulapū unū sulū de pānză din care vrea sē facā o că-mașe pentru copilū. Ii trebuia trei coți și tocmai atāta ii și rēmāsese ei. Insā care nu'i fu mirarea când vēdū că după ce măsurā trei coți, mai avea încă ca la trei coți în mână. Mēsurā femeia, măsurā și cu cātū mai multū măsurā cu atātū se lungea pānza mai multū, pānă ce umplū tōtā casa, și pentru că nu erā mare eși afarā în pragū și pe urmă pe cāmpū. Când se inoptā se lāsā de măsuratū și se puse sē se odihnescā și sē mulțumească Domnului, pentru că acum era bogatā. Intr'o clipă aflārā toți vecinii de minunea acēșta. Fe-meia cea sgārcitā se căl amarnicū de greșala ce făcuse și voi s'ō îndrepteze. Alergā sē caute pe bētrānū și-lū rugă sē vie sēra la ea. Strēinulū primī bucurōsū. Dēnsa li pregāti unū patū curatū și-i dete sē mānānce totū ce avea mai bunū. Dar pe când pregātea astfelū ea tōte acestea, se gāndea cum sē facā sē ajungā femeia cea mai bogatā din lume. A doua și bētrānulū ii mulțami și-i spuse, că celū dintēiu lucru de care se va apucā în ziua aceea are sē se implinescā după pofta ei. În locū sē mēsōre pānza ca vecina ei, se hotāri sē-și numere banii ca sē-i inmulțescā cātū mai multū. Ca sē fie mai liberā, eși din casā și se duse intr'unū locū unde n'ō putea ni-menī tulbura. Unii banī erau inveciți și prin urmare negri; dēnsa vru sē-i spele, dar abia începū sē-i spele și nu-și mai putū ține mână și apa curgea mereu. Și curse și curse pānă se făcū împrejurū unū lacū mare, care în-necā și coliba ei și cāmpurile ei și în loculū lorū se făcū unū lacū, care este laculū Hidden.

Cālugērulū și plăcinta. — Intr'o sērā, trei călugări făcēndū o plăcintā, o puserā bine în casā și se culcarā, dīcēndū că acela dintre ei, care va visā în nōptea aceea visulū celū mai minunatū, sē mānānce plăcinta a doua și. Unulū din ei, după ce adormirā ceilalți, se sculā bi-nișorū, māncă plăcinta și se culcă ēr la locū. A doua și când se scularā, unulū dintr'ēnșii spuse că a visatū cumcā se ridicase în slavā pānā la tōrtele cerului. Al-tulū spuse, că a visatū, cumcā se coborise în josū pānā în fundulū pāmēntului. Celū d'alū treilea, care māncase plăcinta, dīse: — Eu, vēdēndu-vē pe unulū așa de susū și pe altulū așa de josū, m'am pusū și am māncatū plā-cinta singurū. — >Gaz. Sāt.<

Nora viclénā. — Duoi soți māncāndū plăcintā în casā, bārbatulū dīse nevestēi se întrebe pe muma lui — care era acolea bolnavā intr'unū patū — dacā pōte sē mānce și ea vr'o bucățicā de plăcintā. Șirēta de femei

indată își puse în minte sē facā pe sōcrā-sa ca sē nu mānānce plăcintā, și ducēndu-se la dēnsa o întrebā in-cetū la ureche: — 'Ți suntū mānele mai tari? sē'i dau vr'o două fuse ca sē mi-le dai pe ghemū! — Nu pociu māculitā, căci sunt moi, rēspunse baba tare. — Auți, cicā nu pōte, dīse nevasta cātrā bārbatu-sēu. Și punēndu-sē amēndoi, māncārā tōtā plăcinta, ēr biata sōcrā nicī nu o vēdū din cauza vicleniei nore-si.

Calulū m'a furatū. — Unū servitorū țiganū, fiindū trimisū călare de stāpānulū sēu la orașū, vēndū calulū stāpānului și nu se mai întōrse. Chemāndu-se apoi la judecatā, la întrebarea ce'i făcū magistratulū că: de ce a furatū calulū? elū rēspunse: — Nu 'l-amū furatū eu Domnule, elū m'a furatū pe mine, căci eu îi damū pin-tenī sē stea, și elū mai tare fugea!

Necrologū. — Petru Popoviciū, profesorū la institutulū pedagogico-teologicū, după suferințe îndelun-gate, a repausatū în Domnulū, în etate de 33 anī, în 20 Maiu. Rēmāșițele pāmēntesci s'au imormētātū în 21 Maiu, în Caransebeșū.

Fie-i țērīna ușōrā!

Necrologū. — Vasiliu Maxim, parochū și admi-nistratorū protopresbiteralū gr. or. după grele suferințe, în etate de 77 anī, consacratā chiemārei sale preoțesci, în care a funcționatū 50 anī, adormi în Domnulū în 17 (29) Maiu. Rēmāșițele pāmēntesci s'au imormētātū în 19/31 Maiu în Avrigū.

Fie-i țērīna ușōrā!

BIBLIOGRAFIA.

Convorbiri literare, revistă literară, apare la 1-iu a fiecārei lunī în Bucuresci sub direcțiunea lui Iacobū Ne-gruzzi. Nr. 1 dela 1 Aprilie 1885 are următorulū su-marū: V. Alexandri: >Ovidiu,< piesă în 4 acte (act. 1 și 2). — Schopenhauer: >Despre estetica poesiei.< — D. Onciulū: >Dare de sēmā criticā< despre >Teoria lui Roesler, studii asupra stāruinții Romānilorū în Dacia Traianā de A. D. Xenopolū.< — Petru Th. Missir: >Cōrde sparte, versuri de T. C. Dj.< — Dem. Const. Ollănescu: >Basmū japonezū,< poesie. — T. Șerbă-nescu: >Magdalena,< >Ca erī și ați,< poesii. — N. Volenti: >Icōne din viētā,< poesie. — Academia ro-mānā. — Cronica teatralā. — Nr. 2 dela 1 Maiu 1885 are următorulū sumarū: I. L. Caragiale: >D'ale car-navalului,< comedie în 3 acte. — Iacobū Negruzzi: >Cōpii de pe naturā: Vorbe parlamentare.< — V. Alexandri: >Ovidiu,< piesă în 4 acte (act. 3-lea). — Schopenhauer: >Despre istoriā.< — D. Onciulū: >Dare de sēmā criticā< despre >Teoria lui Roesler, studii asupra stāruinții Romānilorū în Dacia Traianā de A. D. Xenopolū (urmare). — Ionū Alexandri: >Odā la uni-rea Romānilorū,< poesie. — A. C. Cuzza: >Idealū,< poesie. — T. Robeanu: >Finis,< poesie. — Necrolog. — Coretponeență. — Bibliografiā. — Direcția Revistei: Strada Romanā 25 Editura și Administrația stabilimen-tului tipograficū Socecū și Teclu, Bucuresci, strada Berzii 96.

Insciințare. În măcelăria din cetate, în Scaune se află de vēnđare la Costi Orghidanū carne de porcū cu 36 cr. chilogramulū; în rondulū din Prundū la Neculae Ciocū totū cu 36 cr. chlgr.; în Brașo-vulū vechiu la Andreas Töpfner Nr. 21, totū cu 36 cr. chlgr. În tōte trei locurile acestea carnea de porcū, vērtōsā, bunā și de bucate, se va vinde cu acēștu prețū începēndū dela 6 Iuniu st. n.

Editorū: Iacobū Mureșianu.
Redactorū responsabilū: Dr. Aurel Mureșianu.

țērā, afirmā singurū când a cetitū articolulū din >Gazetā,< c'a întelnitū pe d-șōrele cari jōcā la teatru, vorbindū cu >Junimeni,< membrii societății >Junimea< în limba ger-manā, ēr D-sa sē-i fi întreatū ce suntū, după cum are obiceiū. Ei i-au rēspunsū că suntū Romāni. Atunci d-nulū Piteiu le-a reproșatū. — Nu-lū cunoscutū pe >Ilū sciți,< precum nicī pe ceilalți corespondenți din Cernăuți, și așu fi doritū sē-i cunoscutū, se vede că n'amū norocū. Dīcū acēșta ca nu cumva sē gāndescā cineva că eu scriu anume întārindū dīsele lorū. Suntū departe de o astfel de ideā.

Amū participatū și l'a inmormētarea lui Sava Mārgineanu. — Era foarte frumōsā. Ghirlande acope-riau carulū funebru și cosciugulū. Cununī dela Alu-mnii seminariali, Junimea, Elie Dimitrevici, Academia ortodoxā și multe alte dela particulari, dintre cari una dela directorulū Litvinu, în a căruia casā umbla decedatulū. Spiritualulū a ținutū o cuvēntare în capela seminarialā. Mitropolitulū cāntā singurū ca dascalū. Mai tōtā preoțimea din capitalā l'a petrecutū pe cale cātrā cimitirū. Archimandritulū de scaunū i-a urmatū cale lungā apoi s'a întorsū. Mulți din d-nii profeserī i-au urmatū pānā la cimitirū, unde Archimandritulū Călinescu a ținutū o altā cuvēntare, colegulū de clasā d. Ianovici alta, cărorā precum și publiculū le mulțami bētrēnūlū tatā, economū din Brasca. — Omū dela țārā a învățatū

la bētrēnețe a ceti în dragulū fiului — nu avū insē parte de dēnsulū.

Incā unulū murī din cēta celora, cari au sē se lupte'n viitorū. Mōrtea nemilōsā despărți două inimī amorōse, ēr națiunea perdū pe unū bravū copilū alū sēu. Fie-i țērīna ușōrā și memoria eternā! La mormēntulū acēștui tēnērū amū depusū și eu o lacrimā și m'amū grābitū a finī itinerarulū meu.

Amū căutatū Romāni, dēr n'amū găsitū. Decā dīcū așa nu vrēu a dīce că nu-i nicī unulū, căci atunci s'ar supēra cam mulți. Vrēu insē sē vēdū ce va face uniunea politicā a Romānilorū din Bucovina sub numele >Con-cordia,< nu de multū înființatā sub președința lui Iōnū Bumbacū, cunoscutū publicului romānu.

În curēndū amū sē întreprindū o călētōriā pe la sate și mē voiu informa ori de suntū adevērate cele ce se scriu în >Gazeta Transilvaniei.< Pānā la o nouā re-vedere, rogū pe s'imabilulū cetitorū a primi aceste sciri, ce le-amū adunatū în călētōria mea, și a le considera numai de adevērū purū și simplu.

Mē inchinū

Călētōrescu.

Cursul la bursa de Viena

din 3 Iunie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Rentă de aur, Amortisarea datoriei, Bonuri rurale, etc.

Bursa de București.

Cota oficială dela 20 Maiu st. v. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Renta română, Credit fonc. rural, Banca națională a României, etc.

Cursul pieței Brașov

din 4 Iunie st. v. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Bancnote românești, Argint românesc, Napoleon-d'ori, etc.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungeria lui I. Gross.

Anunțăm acelor onorați cetitori, cari vor binevoi a se abona la foia noastră de aici încolo, că avem încă în rezervă numeră dela începutul anului 1885 prin urmare pot să aibă colecțiunea completă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Nr. 49 - 1885 c. adm.

Publicațiune!

2-3

Comisiunea administrativă a bisericei gr. or. din cetatea Brașovului cu chramul „Sf. Treime“ voiesce a repara și adapta edificiul școlii grecești din Brașov, ulița furcoie de sub Nr. 69.

Spesele s'au statorit conformă preliminarului și condițiunilor, care se pôte vedea la secretariul comisiunei, Iordanu I. Munteanu, asessoru la sedria orfanală, cu 677 fl. 16 cr. v. a.

Despre acesta se încunoscinteză întreprindătorii cu acel adaus, cumcă ofertele scripsale pentru aceste lucrări provędute cu unu vadiu de 10% se potu înainta subsemnaților curatori până la 16 Iunie a. c. st. n.

Brașov în 30 Maiu 1885.

Din încredințarea comisiunei administratōre.

Curatorii:

Toma Langer m. p., curatoru.

Iordanu I. Munteanu m. p., curatoru.

Advertisement for Casse de feru sistemul Wertheim L. FLEISCHER. Includes text about fire resistance and contact information for Iustinianu M. Grama.

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table showing train schedules for various routes: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, Budapesta-Arad-Teiuș, Arad-Timișoara, Simeria (Piski) Petroșeni, Timișoara-Arad, Petroșeni-Simeria (Piski). Columns include station names and train types.

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile grōse.

Tipografia ALEXI, Brașov.